

SamoPreskrba – permakulturni vrt (Slovenske novice)

Zelenjava za šolsko kuhinjo z lastnega vrta

Obdelovanje 4000 m² velikega šolskega posestva bo zagotovilo nekaj delovnih mest težko zaposljivim, da bo pridelana hrana čim bolj zdrava, pa so se vrtnarjenja lotili karseda naravno, po načelih permakulture.

PIŠE: ALENKA KOCIPER

Na ljutomerski Osnovni šoli Ivana Cankarja so se lotili zanimivega, v našem prostoru inovativnega projekta, s katerim bodo poleg izobraževanja o naravi in praktičnega dela na zemlji učencem poskušali zagotoviti čim več domače hrane, ki jo bodo pridelali na šolskem vrtu.

Šola trajnostnega razvoja

Ideja raste in zori že več let, začelo se je s prizadevanji šole, da bi svojim otrokom približala skrb za naravo, zdravje in sodelovanje, kar lahko strnemo v trajnostni razvoj, o katerem se zadnja leta vse več govori.

*K tej usmeritvi je gotovo veliko pripomogla ravnateljica **Darja Kosič Auer**, ki nam je pojasnila ozadje velikopoteznega projekta: »Šola kot vzgojno-izobraževalna ustanova ima pri ozaveščanju in pridobivanju znanja o trajnostnem razvoju nedvomno veliko vlogo, za kar si na naši šoli prizadevamo z različnimi projekti. Imamo čebelnjak in urejeno čebelarstvo, sodelujemo v projektu Zdrava šola, v*

katerem otroke ozaveščamo oziroma učimo zdravega življenjskega sloga. Zatakne pa se pri zagotavljanju dovolj kakovostne hrane učencem, ki je šola, zavezana sistemu javnega naročanja, žal ne more zagotoviti. Tako se nam je porodila ideja o lastnem vrtu, s katerega bi oskrbovali šolsko kuhinjo.«

Delo za osebe s posebnimi potrebami

Vrt so zasnovali ob podružnični Osnovni šoli Cvetka Golarja za otroke s posebnimi potrebami v Ljutomeru, kar daje projektu še dodatno dimenzijo. »Tem učencem želimo dati novo znanje in jih uriti v novih veščinah. Potrebujejo konkretne izkušnje, zato smo zasnovali permakulturni vrt,« pojasnjuje ravnateljica.

Ker pa tako velikega vrta sami ne bodo zmogli obdelovati, načrtujejo ustanovitev zaposlitvenega centra, ki se bo ukvarjal s to dejavnostjo. V ta namen so ustanovili društvo Rast, ki želi povezati in vključevati osebe s posebnimi potrebami, invalidne osebe in rizične skupine.

*»Želimo jim omogočiti delo in s tem vključevanje v družbo. Pri tem nam bo v pomoč država, ki subvencionira zaposlovanje ljudi z zmanjšanimi delovnimi sposobnostmi. Pričakujemo, da bodo na posestvu, ko bo polno zaživelo, zaposleni trije ali štirje, dotlej pa nam občina pomaga tudi z delavci prek javnih del,« je povedala predsednica društva **Nelica Petek**.*

S permakulturo do kakovostne hrane

*K zdravemu življenjskemu slogu naravnana ravnateljica je za uresničitev projekta k sodelovanju povabila diplomiranega permakulturnega načrtovalca **Tomislava Gjerkeša**, ki se ukvarja z načrtovanjem permakulturnih vrtov ali bolje rečeno z ustvarjanjem ekosistemov, s šolo pa sodeluje tretje leto.*

Začeli so z manjšimi koraki in ob obeh šolah najprej uredili vrtova, zaradi majhnosti zgolj v učne namene.

»Ustvariti želimo take razmere, da bi otroci ne le vrtnarili, temveč da bi lahko tudi čim več pouka potekalo zunaj. Novembra letos smo na prvih delavnicah začeli ustvarjati velik vrt, kjer načrtujemo večjo pridelavo hrane za potrebe šolske kuhinje,« pravi Tomislav Gjerkeš in dodaja, da je vzpostavitev permakulturnega vrta dolgotrajen proces.

Letos so naredili gomilaste grede in jih za razpleveljenje pokrili s kartonom ter zastirko iz slame, prihodnje leto jih čaka plemenitenje zemlje z različnimi naravnimi čaji, efektivnimi mikroorganizmi in biodinamičnimi pripravki.

Več kot 200 dreves in 300 grmovnic

Začenjajo že saditi: »V nekaj letih bomo poleg zelenjave zasadili kakih 70 visokodebelnih in 150 nizkih sadnih dreves ter okoli 300 sadik grmičevja. Sadimo kulture, ki dobro uspevajo v našem prostoru, od zelenjave na primer zelje, korenček, čebulo, česen, peso in drugo.«

Za zagotovitev optimalne mikroklimе in povečanje biotske raznolikosti so uredili manjši ribnik, nepogrešljive v sistemu pa so tudi živali.

»Med drugim bomo naselili race, ki so odlične v boju s polži. Cilj permakulturnega načrtovanja je čim več trajnic in čim manj enoletnic, kar dolgoročno zahteva minimalno vložena dela in energije za dober pridelek. Tudi enoletnice bomo učili biti trajnice.«

Projekt so učenci, učitelji in starši, in tudi širša lokalna skupnost, dobro sprejeli, saj se je na prvih delavnicah z vrtnarskimi veščinami spopadlo več deset

udeležencev. Pobudniki upajo, da bo hrana z novega vrta kmalu našla pot na šolske krožnike. ³/₄

Ekonomika permakulturnega vrta

- *Permakulturni vrt polno zaživi po desetih do petnajstih letih. V začetni fazi potrebuje celo več vloženega dela in sredstev kot klasični, vendar se pozneje, ko živi z minimalnimi vlaganji, to povrne.*
- *Čeprav se zdi na prvi pogled nelogično, v primerjavi z intenzivno pridelavo hrane permakulturno zasnovan vrt daje večji pridelek. Mešane kulture, s sadnim drevjem in grmovnicami vred, zasajene na majhni površini, zagotavljajo optimalno izkoriščen prostor, hkrati pa ekosistem kot celota daje stabilen pridelek vse leto.*
- *V šoli v Ljutomeru ocenjujejo, da bo njihov vrt dajal delo trem ali štirim zaposlenim, hkrati pa učencem zagotavljal kakovostno ekološko pridelano hrano.*

Po vzorcih narave

Permakulturni vrt je zasnovan po vzorcih iz narave, kjer se različni sistemi med seboj prepletajo in dopolnjujejo. Z mešanimi posevki, seveda z upoštevanjem dobrih sosedov, in zasaditvijo podpornih rastlin dosežemo uravnotežen sistem, ki tako rekoč skrbi sam zase. Dobro urejen permakulturni sistem po določenem času potrebuje le minimalne posege vrtnarja, kar je osnovni cilj – s čim manj dela in čim manj vložene energije pridelati čim več. Tako poleg izboljšanja kakovosti zemlje in s tem dobrega zdravja rastlin dosežemo ekonomsko konkurenčnost.